

Ілленко Юрій Герасимович

(18 липня 1936, Черкаси — †15 червня 2010)

Український політик,
кінооператор («Тіні забутих предків»), кінорежисер («Кри-
ниця для спраглих», «Вечір
напередодні Івана Купала»,
«Білий птах з чорною
ознакою», «Легенда про
княгиню Ольгу»),

сценарист («Мрії і жити»),
«Лісова пісня» — всього 47 кіносценаріїв

ДИТИНСТВО

Народився 1936 в Черкасах. Під час Другої Світової війни (1941) опинився з мамою й двома братами в самому серці Сибіру, селі Філіповці Ординського району на Обі (Російська Федерація).

Молодший брат помер від виснаження. Повернення на спустошену Україну 1944 було недовгим. У Черкасах не знайшлося достатньо дітлахів і вчителів, щоб відкрити другий клас, довелось вдруге вчитися в першому, російськомовному. 1946 батько, демобілізований з фронту інженер-будівельник, завербувався на шкідливе виробництво скловати в Москву, щоб дати дітям освіту. Родина жила в бараці просто на території заводу «Ізопліт». Мати захворіла на туберкульоз. Юрій закінчив школу на робітничій околиці Москви і вступив у престижний Всесоюзний державний інститут кінематографії на операторський факультет, як і старший брат Вадим.

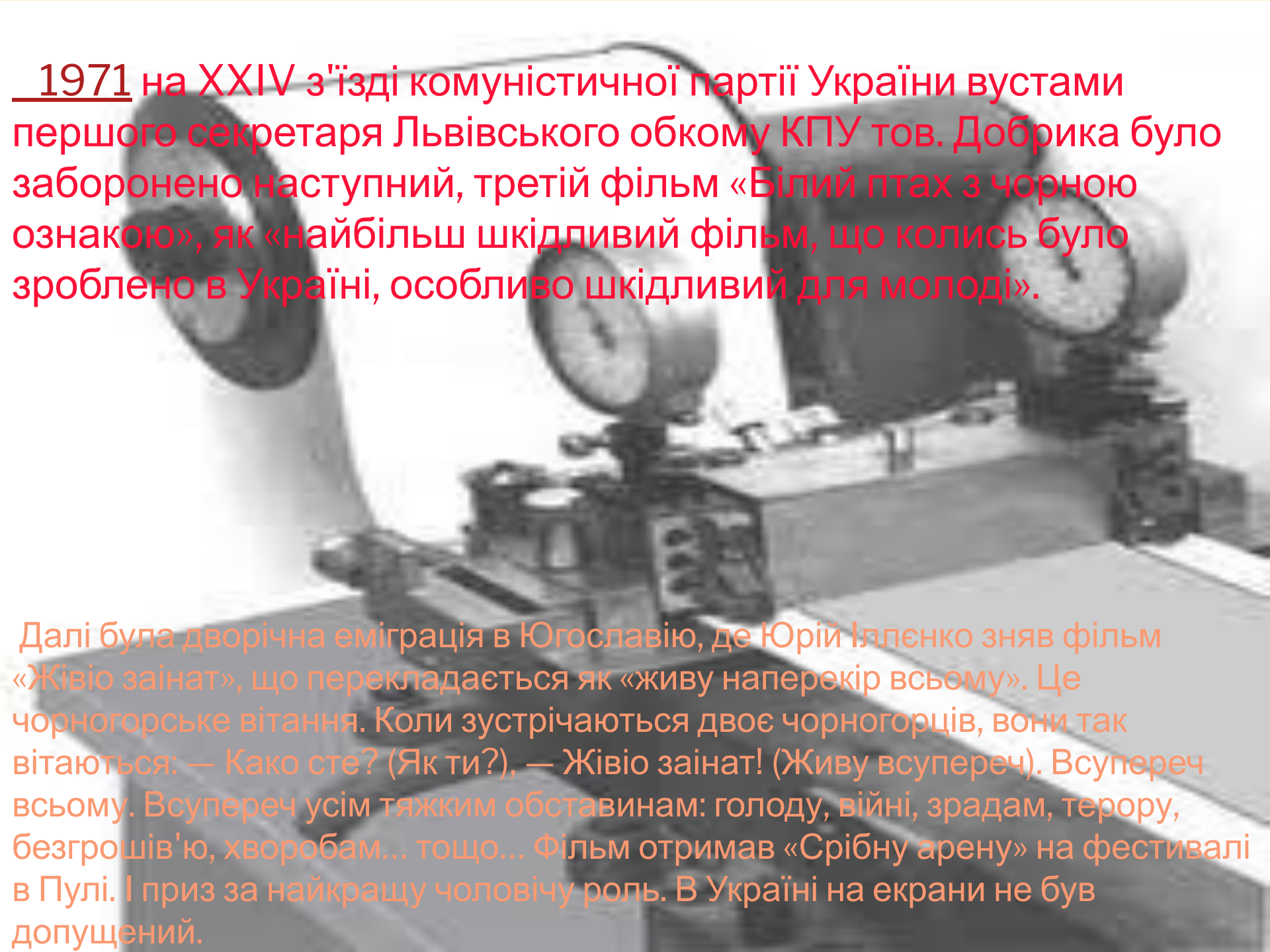

Творчість в СРСР

1960 зняв дипломну роботу «Прощайте, голуби» (перший в історії інституту повнометражний фільм) і отримав за роботу нагороди на світових кінофестивалях в Празі і Локарно — за найкращу операторську роботу. 1963 отримав запрошення зі студії ім. О. Довженка зняти фільм «Тіні забутих предків» режисера Параджанова. Фільм став не лише лауреатом понад сотні міжнародних кінофестивалів, але й актом відродження слави українського духу, збудником української ідеї.

Дебют Юрія Іллєнка у режисурі — «Криниця для спраглих» за сценарієм Івана Драча про винищення українського села, був заборонений постановою ЦК КП України на 22 роки. Наступний фільм «Вечір напередодні Івана Купала» — алегорична історія України, було знято з екрану рішенням міністра культури СРСР Романова і покладено на полицю на 18 років. Фільм реабілітовано в 1988-му.

1967 дирекція Венеціанського кінофестивалю персонально запрошувала Юрія Іллєнка з фільмом «Вечір на Івана Купала» на фестиваль з гарантією головного призу «Золотий лев» Святого Марка, але міністр культури СРСР Романов стверджував, що такого фільму взагалі не існує. Неймовірними зусиллями режисер добився, щоб фільм послали на міжнародний фестиваль у Прагу, але в день відкриття фестивалю в Прагу увійшли радянські танки для придушення празького повстання.

1971 на XXIV з'їзді комуністичної партії України вустами першого секретаря Львівського обкому КПУ тов. Добрика було заборонено наступний, третій фільм «Білий птах з чорною ознакою», як «найбільш шкідливий фільм, що колись було зроблено в Україні, особливо шкідливий для молоді».

Далі була дворічна еміграція в Югославію, де Юрій Ілленко зняв фільм «Жівіо заінат», що перекладається як «живу наперекір всьому». Це чорногорське вітання. Коли зустрічаються двоє чорногорців, вони так вітаються: — Како сте? (Як ти?), — Жівіо заінат! (Живу всупереч). Всупереч всьому. Всупереч усім тяжким обставинам: голоду, війні, зрадам, терору, безгрошів'ю, хворобам... тощо... Фільм отримав «Срібну арену» на фестивалі в Пулі. І приз за найкращу чоловічу роль. В Україні на екрани не був допущений.

Наступний фільм «Мріяти і жити» за сценарієм [Івана Миколайчука](#) і Юрія Ілленка, було 42 рази зупинено у виробництві на різних стадіях: під час режисерської розробки, в підготовчий період, під час зйомок (18 разів), в монтажному періоді і, звичайно, при процедурі здачі керівним органам. А треба було пройти 12 інстанцій — від худради об'єднання до ЦК КПРС. Для режисера епопея перманентних заборон закінчилась першим інфарктом на худраді студії Довженка.

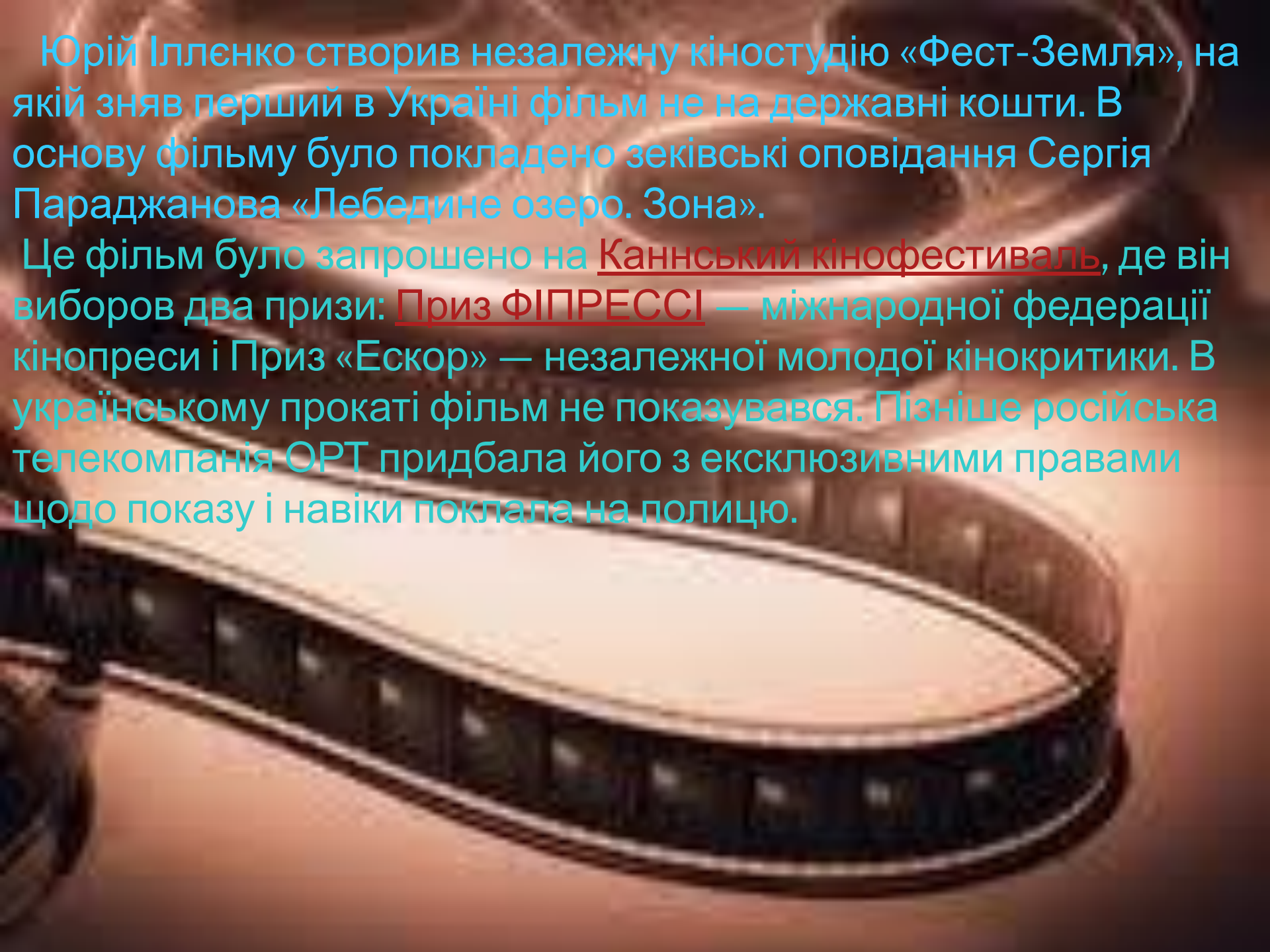
У різні роки були заборонені майже всі проекти Ілленка на стадії сценарію.

Серед них було заборонено для постановки трилогію про Київську

Русь — «[Князь Ігор](#)», «[Володимир Красне Сонечко](#)», «[Ярослав Мудрий](#)».

A black and white photograph of a quill pen resting on a scroll of paper. The quill is positioned diagonally across the frame, with its tip pointing towards the upper right. To the right of the quill is a dark, round inkwell. The scroll of paper is partially unrolled, showing some faint markings and numbers like '100' and '101'. The lighting creates strong shadows, highlighting the texture of the quill and the paper.

Юрій Іллєнко написав 42 сценарії, але лише сім з них стали фільмами.

Юрій Ілленко створив незалежну кіностудію «Фест-Земля», на якій зняв перший в Україні фільм не на державні кошти. В основу фільму було покладено зеківські оповідання Сергія Параджанова «Лебедине озеро. Зона».

Цей фільм було запрошено на Каннський кінофестиваль, де він виборов два призи: Приз ФІПРЕССІ — міжнародної федерації кінопреси і Приз «Ескор» — незалежної молоді кінокритики. В українському прокаті фільм не показувався. Пізніше російська телекомпанія ОРТ придбала його з ексклюзивними правами щодо показу і навіки поклала на полицю.

Наступні десять років Юрій Іллєнко був безробітний як кінематографіст. Написав за цей час свій кращий сценарій про друге пришестя Христа «Агн», монографію «Парадигма кіно» — перший в Україні підручник з кінорежисури. Зробив три персональні виставки своїх живописних і графічних творів, зняв проект «Молитва за гетьмана Мазепу», до якого йшов близько третини свого життя. Фільм для показу в Росії заборонив міністр культури РФ Михайло Швидкой. В Україні фільм також було знято з кінопоказів, заборонено для показу по ТВ, не випущено на відео. не продано за кордон, хоча було багато пропозицій, що перекривали видатки на фільм у десятки разів. Після цього Юрій Іллєнко зробив заяву для преси: «Я йду з кіно, бо з цією бандитською владою **не хочу мати справи**»

Політична діяльність

На парламентських виборах 2006 та 2007 року Юрій Ілленко балотувався у народні депутати України, входячи під другим номером у список націоналістичної політичної партії Всеукраїнське об'єднання «Свобода». Під час передвиборчих кампаній Ілленко подорожував Україною, агітуючи виборців за ВО «Свобода» та поширюючи національну ідею.

A scroll of parchment is unrolled, showing its texture and the way it curves. A quill pen, made of a single feather, lies across the scroll. The background is dark, making the light-colored parchment and quill stand out.

...тривалий час тяжко хворів.

Помер 15 червня 2010 року у селищі
Прохорівка на Черкащині.